

lepe reči

velimir čurgus kazimir

Aleksandra D. ima dve noge. Ali kakve noge!

Kada bi se priče tako započinjale, bez obzira što bi nabranje raznih delova tela moglo da stvori prilično anatomske atmosfere, lakše i vrednije bi se primale česte telesne izmaglice i nedoslednosti. Veliki ili mali nos, mršave, krive ili debele noge, klempave ili dlakave uši, upale grudi ispupčenih bradavica, u paru ili pojedinačno, izgledaju mnogo delotvornije i preciznije kad se taksativno, uz samo jedan prilog ili zamenicu, objave. Pri tome, naravno nije na odmet ubaciti znak uzvika ili pitanja. (To grudi? Kakav struk!)

Ali Aleksandra D., dok čita ove redove, ne pokazuje ni malo razumevanja. To za nju nije duhovito! Kad spominjemo duhovitost: šta ona, uopšte, oseća. Da li je nezadovoljna time što su samo noge spomenute? Što se preko njih tek tako preletelo? Ili što je fizički izgled prvo što se sa njom povezuje?

Nešto nije u redu Aleksandra?

Aleksandra se mršti i vrti glavom.

— Stil, kaže na kraju Aleksandra. (Dugo se dvoumila dok je izabrala tu reč.)

— Šta je stil Aleksandra?

— Ne volim neke reči kad se upotrebljavaju u pričama.

— Koje reči?

— Na primer delovi tela i precizno.

— Šta fali delovima tela? Zašto oni ne mogu da uđu u priču?

— Zašto onda jednostavno ne napišeš da imam lepe noge nego »Ali kakve«? Zar ti nije lakše da se kao i ostali pisci služiš pridevima?

— Ne vidim nikakve koristi od jednostavnog pisanja. Jednostavno pisanje vodi ponavljanju i imitiranju. Ne možeš biti nezavisan i slobodan u pisanju ako se ponavljaš. Isti je slučaj i sa pridevima — kad jednom počneš njima da se služiš vrlo brzo ti njima služiš a ne oni tebi. To je takva vrsta reči, nešto poput parazijske forme.

— Ali reči za nekoga da ima dve noge, to je, to je... tako trivijalno.

— Postoji li uopšte neki način da se ljudi upoznaju i zblize a da to nije trivijalno? U trivijalnom nema ničeg uvredljivog ili ličnog. Isto to bilo reči i za disanje. A, opet, i o disanju se nekada mora nešto napisati; ne samo kad je u pitanju gušenje, (upravo lepe reči i lepo pisanje insistira na takvom radikalizmu). Pisati jednostavno i uzbudljivo! Osim toga, trivijalno često zvuči apsurdno a to mi se neobično dopada.

— I ja volim apsurd.

(Oho, Aleksandra voli apsurd! Znači, bio sam na pravom putu. Nepogrešivi instinkt pisca!)

— Ali mi se čini da apsurd može biti upotrebljen da bi se prikrije slabosti zanata. (Aleksandra očigledno misli na spisateljski zanat.)

— Šta znači ovo: Oho, Aleksandra voli apsurd? (Aleksandra se ozbiljno ljuti.)

Zaista nije pametno, da ne kažem taktično, što sam to napisao. Pokušaću da joj objasnim da je moja potreba da pišem slobodno i bez ikakvih ograda jača od želje da se svidim. (Kako izaći na kraj sa ovom vrstom mazohizma?)

— Nisam hteo da te uvredim. (Glupo objašnjenje nema šta.)

— Da, veoma glupo, istog časa se prvi put slaže Aleksandra.

— Nisu u pitanju delovi tela kao delovi tela već to što ih ti nazivaš *delovi tela*. (Ovo na kraju otrovno naglašava.)

— Misliš da zbirne imenice nisu dovoljno lepe za priču?

— Ne govorim o zbirnim imenicama nego o delovima tela.

— Aha, razumem. A precizno?

— Precizno je užasno ružna reč. Podseća me na preciznu mehaniku.

— I na šta još?

— Na bravariju, industriju, hirurgiju...

— Materijalnu proizvodnju?

— Da, i na materijalnu proizvodnju. Ti imaš izvanredan osećaj da upotrebiš najružnije reči tamo gde se očekuju najlepše.

— Hvala, svi mi to kažu. Mada, malo je reći da je u pitanju samo osećaj.

— Ti ih namerno praviš?

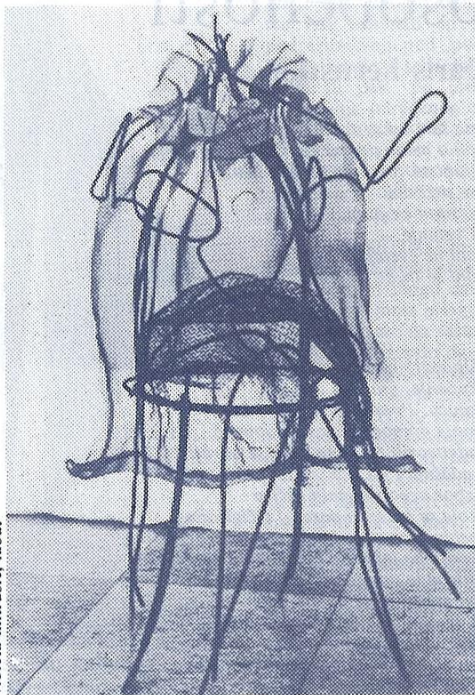
— Možda... ne baš da ih ja pravim ali uživam da ih plasiram.

— To je perverzno. Zašto ih ne plasiraš na nekom drugom mestu a ne u priči?

— Priče su za to najzgodnije jer mi pružaju najviše iluzija slobode i nezavisnosti. Osim toga, te tzv. ružne reči su odlične i kao kontrast.

— Kontrast čemu?

— Onome što je lepo. Na primer: tvojim nogama.

violeta mitrušić, labat

Aleksandra D. čuti i gleda u neodređenom pravcu — između rukopisa i krajčička neba koje se probija kroz uski prozor.

Da li je sada zadovoljna?

Ni govora.

Napućila je donju usnu (nedostaje joj olovka da bi se pretvorila u trinaestogodišnju devojčicu).

— Hteo sam samo da kažem da se radujem što si i ti pristalica apsurdna, da mi je veoma drago što slično osećamo... no što se tiče zanata stvari stoje ovako: svi mi imamo neke doslednosti koje lako pretvaramo u zanat. To nije nikakav problem.

Kad se traži da se dokaže zanat, da li se sve savladalo i da li je savršenstvo apsolutno, onda se, ustvari, traži da se pokaže da se može pisati i na neki drugi, sasvim drugi, način. Zanat u pisanju zbog toga postaje obična kameleonka sposobnost a ne neka izvanredna intuicija. Teme, pri tome uopšte nisu bitne. I da se vratimo na tvoju početnu primedbu o stilu. Da li savršenstvo zanata uopšte dozvoljava nešto što se naziva lični stil? Na zanatu se, uostalom, najviše insistira kad se od pisca traži da bude, ne drukčiji, jer on je već to, već kao svi ostali. To je besmisleno. Ali ne apsurdno.

Aleksandra me zamišljeno gleda i razmišlja. Ne znam na čemu sam. Da li sam bio do-

sadan? Teško je u ovakvim razgovorima održati nit. Da li sam pogrešio zato što sam pisao u Aleksandrinom prisustvu o Aleksandri ili što sam u svome prisustvu pominjao sebe? Gde je ključ za razgraničenje? Biti diskretan na svoj ili tuđi račun? Biti diskretan uopšte? Pisati samo u trećem licu?

— Zašto uopšte pišeš o meni?

Otkuda Aleksandri tolika samostalnost i samouverenost? Kada bih mogao, sam za sebe, bez ovog ispisivanja, da razmišljam o Aleksandri kao što razmišljam o sebi možda bih mogao da pokorim ta neprekidna (i neuvijena) pitanja o drugima. Moja samouverenost, kad govorim o Aleksandri, samouverenost je onoga ko ne zna na čemu je ali je zato siguran da će biti prvi (možda i jedini) koji će to otkriti. Ne mogu da prekinem igru. Sam sam je počeo.

— Nisi mi odgovorio na pitanje. (Aleksandra ne obraća pažnju na moje neodumice oko njene prirode — čeka povoljniju priliku.)

— To je jedini pouzdan način da te upoznam a da se ne pretvaram.

— Zašto bi se pretvarao?

— Ne znam. Možda su to kompleksi. Možda nisam dobro adaptiran. U svakom slučaju, pisanjem mogu ne samo da te upoznam nego i da ti se približim.

Aleksandra me ozbiljno gleda. Ne smem da kometarišem njen izgled. Pogotovo noge. Aleksandra me »čita«. Zar to nije paradoksalno?

— Nipošto. Nisam ni slepa ni nepismena. Zašto te ne bih čitala? Premda ne razumem zašto čitanje stavljaš pod navodnike? U svakom slučaju, sad ću ja da kažem: u svakom slučaju, manje je paradoksalno od toga što imam dve noge...

Ovo počinje da me zamara. Sve više liči na interpersonalni ping-pong. Umesto da ja diktiram tempo i vladam situacijom dozvolio sam Aleksandri da...

— Ništa ti meni nisi dozvolio!

— Ali vidiš Aleksandra, ma koliko ti se sve činilo kao igra, možda je i počelo kao igra, ja nisam želeo da se igram... i bez obzira šta ti o meni mislija ja, hoću da kažem, da mi se veoma sviđaš i i...

— Čudan način da se nekome pokaže da ti se sviđa...

...ostajem bez reči, reči su suvišne, reči su nedovoljne?

— Ako ti se zaista sviđam zašto onda kao sumanut sve pišeš umesto da sa mnom normalno razgovaraš?

— A zašto ti pomno čitaš sve što ja napišem?

— Pa, da se ne uvrediš.

— Bože sačuvaj! Slobodno prestani da čitaš.

— A ti da pišeš. Važi?

— Važi.

Uh, ala je dosadno!

— Aleksandra, Aleksandra, gde si skemba-la?

Tajac se širi od zida do zida. Aleksandra opet traži sveži kontingent lepih reči. Ništa neobično. Na ovaj ili onaj način to svi traže od pisca. Pisac živi od tuđih zahteva a zastupa anonimnost. Niko nije savršen. Teško je živeti od uskraćivanja.

Dok se ne skupi dovoljan broj lepih reči (ili dok se sve ne zaustavi — i traženje i iščekivanje) Aleksandra neće da se pojavi. Ah nestupljenje! Da pokušam da je izazovem?

Da kažem nešto o njenim nogama? Profilu? Ili grudima?

— Kako su samo ponosne Aleksandrine grudi!

Parket počinje da škripi. Eno je kako izviruje poput radoznalog oposuma iza odškrnutih vrata ormana. Na sebi ima samo providnu belu majicu koja joj jedva dopire do stomaka.

Ipak je divno pisati!